

РЕШЕНИЕ

№ 19577

гр. София, 20.05.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Второ отделение 82 състав, в публично заседание на 27.04.2026 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Вената Кабурова

при участието на секретаря Цветелина Заркова, като разгледа дело номер **2106** по описа за **2026** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 145 и сл. от АПК.

Образувано е във връзка с подадена жалба от Я. Х. Е., гражданин на И., чрез адв. П. срещу заповед № 0-576/2025-12-16 на изпълнителния директор на Изпълнителна агенция за българите в чужбина (ИАБЧ), с която се отказва издаването на удостоверение за български произход.

В жалбата се излагат доводи за незаконосъобразност на оспореното решение поради нарушение на материалния закон и съществено нарушение на административнопроизводствените правила. Акцентира се върху обстоятелството, че майката на жалбоподателя М. С. е призната за българска гражданка със заповед № ЛС-03-259/03.11.1997 г. на министъра на правосъдието и правната евроинтеграция, както и че и двамата му братя – Н. Х. К. и Сами Х. К. също са български граждани.

В съдебно заседание жалбоподателят се представлява от адв. П., която поддържа жалбата, като моли съда да отмени оспорената заповед и да реши спора по същество. Представя подробни писмени бележки и претендира сторените по делото разноски.

Ответникът – изпълнителен директор на ИАБЧ, редовно призован, се представлява от юрк. Р., който оспорва жалбата като неоснователна. Поддържа, че възходящите на жалбоподателя са били български поданици, които са се изселили от царство България, но не са били българи по произход.

Административен съд София-град, като прецени събраните по делото доказателства, поотделно и в тяхната съвкупност, във връзка с доводите и твърденията на страните, приема за установено от фактическа страна следното:

Административното производство е започнало с подаването на заявление вх. № 0016/08.01.2025 г.

от Я. Х. Е. до изпълнителния директор на ИАБЧ за издаване на удостоверение за български произход. Към заявлението били приложени съответните документи, които според заявителя доказвали неговия български произход. Видно от приложеното удостоверение за раждане Я. К. (името на жалбоподателя преди неговата промяна) е роден на 18 октомври 1952 г. в [населено място], по националност – евреин, изповядвана религия – еврейска. В приложеното удостоверение за самоличност е отбелязано, че същият е израелски гражданин. Към заявлението е приложена и декларация от Я. Е. за това, че има българско национално съзнание и е с български произход, тъй като майка му М. К. е родена в България и има българско гражданство, баща му Х. Н. К. е роден в България, двамата му братя Н. и Сами К. с посочени ЕГН също са българи. Към заявлението е приложен и акт за сключен граждански брак от 14.11.1941 в [населено място] между Х. К. и М. С. А.. Приложено е и копие от лична карта на М. С., както и копие от личния ѝ регистрационен картон от ЕСГРАОН.

Със заповед № 0-576/2025-07-09 изпълнителният директор на ИАБЧ отказал издаването на удостоверение за български произход на Я. Е.. Този акт бил оспорен от заявителя, като с решение № 38749/21.11.2025 г. по адм.дело № 8227/2025 г. по описа на АССГ съдът отменил заповедта и върнал административната преписка на органа за ново разглеждане и произнасяне. В мотивите на решението се посочвало, че административният орган не е изложил, поради какви причини е приел, че заявителят или неговите родители не притежават българско самосъзнание, нито е събрал доказателства в тази насока. Посочено е, че следва да се изискат допълнителни доказателства и да се извърши нова преценка по въпроса - доколко заявителят има доказан български произход.

С оспорената в настоящото производство заповед № 0-576/2025-12-16 изпълнителният директор на ИАБЧ на основание чл. 2 и 3 от Закона за българите живеещи извън Република България (ЗБЖИРБ) и чл. 14, ал. 1 от Правилника за дейността на ИАБЧ по издаване на удостоверения за български произход (Правилника) отказал издаването на поисканото удостоверение за български произход на Я. Е.. В мотивите на административния акт била изяснена разликата между понятията „български гражданин“ и „лице от български произход“, като било посочено, че български гражданин може да е лице, което няма български произход, както и не всяко лице с български произход има българско гражданство. Бил цитиран чл. 15 от приетия през 1940 г. Закон за българско поданство, съгласно който български поданик от небългарски произход, който се изсели от Царството, губи българско поданство с факта на изселването. В заключение бил направен изводът, че с оглед представените и описани документи към заявлението, Я. Е. и неговите възходящи не са лица от български произход.

При така приетото за установено от фактическа страна, съдът обуславя следните прави изводи: Жалбата е допустима - подадена е срещу акт, който може да бъде съдебно оспорен и от лице с правен интерес от оспорването в качеството на неблагоприятно засегнат адресат. Съдът приема, че жалбата е подадена при спазване на преклузивния 14-дневен срок по чл. 149, ал. 1 от АПК с оглед датата на личното връчване на заповедта, отбелязана върху нея – 04.02.2026 г. (л. 70 от делото).

Разгледана по същество, жалбата е неоснователна.

Обжалваната заповед е издадена от компетентен орган в съответствие с предвидените правомощия в чл. 4, ал. 1 и чл. 5, т. 21 от Устройствения правилник на ИАБЧ, съгласно които Агенцията се ръководи и представлява от изпълнителен директор, който е орган на изпълнителната власт и който издава индивидуални административни актове в кръга на своите правомощия и чл. 14 от Правилника. Спазени са изискванията за форма на чл.59, ал.2 във вр. с ал.1 от общия процесуален закон- АПК, доколкото липсва специална норма, която да предвижда

нещо различно. Заповедта е в писмена форма и съдържа съществените реквизити, в т.ч. и мотиви, а разпоредителната воля е ясно изразена. В хода на административното производство не са допуснати съществени нарушения на административнопроизводствените правила.

Административният акт е издаден и в съответствие с приложимите материалноправни норми по следните съображения:

Съгласно чл. 2 от ЗБЖИРБ българин, живеещ извън Република България, е това лице, което отговаря кумулативно на следните предпоставки: 1. има поне един възходящ от български произход; 2. притежава българско национално съзнание; 3. пребивава трайно или постоянно на територията на друга държава. В настоящия случай жалбоподателят пребивава трайно на територията на държавата И., декларирал е, че притежава българско национално съзнание, като е направил искане за издаване на удостоверение за български произход. В чл. 3 от ЗБЖИРБ е предвидено, че български произход се доказва с документ, издаден от: 1. български или чужд държавен орган; 2. (отм. – ДВ, бр. 21 от 2021 г.); 3. Българската православна църква.

Дефиниция на понятието „лице от български произход“ е дадено в § 2, т. 1 ДР от Закона за българското гражданство (ЗБГ) - лице, на което поне единият възходящ е българин. ЗБГ го свързва с възможността лицето да придобие българско гражданство по натурализация, когато няма такова, или да възстанови българското си гражданство, когато го е загубило, при облекчените условия и ред в ЗБГ. Адресати на двете възможности са чужденците – физически лица, които нямат българско гражданство, но са с български произход. Систематичното тълкуване на чл. 15, ал. 1, чл. 15, ал. 2 и § 2 ДР ЗБГ налага извод, че "лице от български произход" по смисъла на ЗБГ е физическо лице, на което поне един възходящ до четвърта степен е българин. Необходимо е възходящият - майка, баща, дядо, баба, прабаба, прабаба, прабаба или прапрабаба, да има или до смъртта си да е имал съзнание за принадлежност към българската народност като група от хора - българите, които се идентифицират като свързани помежду си с общи етнографски геном, език, историческо минало, култура, традиции, обичаи, фолклор, и в сложния съставен комплекс на тези белези се отличава от другите народности. Гражданството, респ. поданството на възходящия на лицето с български произход е без значение. Съгласно чл. 25, ал. 2 КРБ, лицата от български произход придобиват българско гражданство по облекчен ред. Изключителните/относими само за чужденците с български произход материалноправни предпоставки и процедура също са в ЗБГ. Следователно самият Основен закон разграничава понятията "български гражданин" и "лице от български произход" и им придава различно съдържание. Българското гражданство е понятие с юридическо съдържание. То е трайната връзка на физическото лице с българската държава, изразяваща се в съвкупност от взаимни права и задължения, които се определят от норми на вътрешното право. Понятието "лице от български произход" няма юридическо съдържание, не е свързано с гражданството, а изисква кръвна връзка с възходящ, който е българин (решение № 495 от 12.08.2025 г. на ВКС по гр. д. № 3192/2024 г., IV г. о., ГК).

С оглед очертаната разлика в понятията за „български гражданин“ и „лице от български произход“, съдът счита, че административният орган е стигнал до правилното заключение за липсата на доказателства, въз основа на които да се направи извод за български произход на възходящите на Я. Е.. Видно от приложения към преписката акт за сключен граждански брак от 1941 г., както майката, така и бащата на жалбоподателя са записани като евреи по народност и с израелтянско вероизповедание. Обстоятелството, че М. К. (а преди брака – М. С. А.), притежава българско гражданство и лична карта с името М. С., не означава, че същата е лице от български произход. По делото се установява, че възходящите на жалбоподателя не са носители на българската традиционна фамилна именна система. Не се твърди и не се установява

жалбоподателят да ползва български език.

Съдът не споделя възраженията на жалбоподателя, че органът не е спазил задължителните указания на АССГ, обективирани в решение № 38749/21.11.2025 г. по адм.дело № 8227/2025 г. Напротив, обжалваната заповед е издадена в изпълнение на решението на съда, който е дал указанието да се прецени, дали представените доказателствата доказват, че някой от възходящите на заявителя е лице от български произход. В това решение също е застъпено становището, че понятието „лице от български произход“ следва да се тълкува в смисъл, че някой от възходящите на молителя е българин по етнос и самосъзнание, а не дали същият е бил български гражданин. Органът е спазил указанието на АССГ и е преценил отново доказателствата.

Поради гореизложеното съдът счита, че в процесната заповед е направен единственият възможен и правилен извод - че жалбоподателят не е лице от български произход по смисъла на § 2, т. 1 от ДР на ЗБГ, респективно не е налице основание за издаване на исканото удостоверение за български произход. Като е достигнал по същество до тези изводи, административният орган е постановил материално законосъобразен акт, поради което жалбата следва да бъде отхвърлена като неоснователна.

При този изход на спора и на основание чл. 143, ал. 3 АПК на ответника се следват сторените по делото разноси, каквито обаче не са поискани в срока за това, поради което съдът не следва да се произнася в този смисъл.

Воден от гореизложеното и на основание чл. 172, ал. 2 от АПК, съдът

Р Е Ш И:

ОТХВЪРЛЯ жалбата от Я. Х. Е., гражданин на И., чрез адв. П. срещу заповед № 0-576/2025-12-16 на изпълнителния директор на Изпълнителна агенция за българите в чужбина.

Решението може да бъде обжалвано пред Върховния административен съд в 14-дневен срок от съобщаването му.

Препис от решението да се изпрати на страните.

СЪДИЯ: